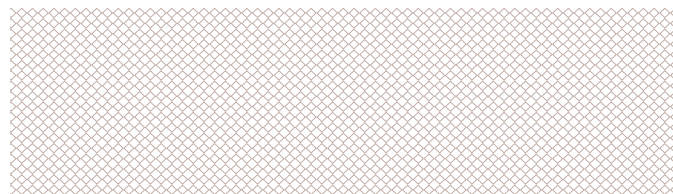

Twee jaar geleden verscheen de encycliek ‘Laudato Si’ (Geprezen zijt Gij) van de hand van Paus Franciscus. Sinds dat moment is het pauselijke document een belangrijke rol gaan spelen en laat het nagenoeg niemand onberoerd: binnen de kerk en vooral ook daarbuiten, binnen de politiek en binnen het bedrijfsleven. Franciscus heeft duidelijk gevoelige snaren weten te raken met het oog op een wereldwijde toekomst. Op 22 april – dag van de aarde – was de encycliek uitgangspunt voor een symposium in het Protestants Landelijk Dienstencentrum te Utrecht.

‘Laudato Si’ van Paus Franciscus heeft heel wat doorwerking

Na ‘Rerum Novarum’ kwam ‘Laudato Si’ in de afgelopen twee jaar is op allerlei momenten aandacht gegeven aan het feit dat 125 jaar geleden de pauselijke encycliek ‘Rerum Novarum’ verscheen. Dit document en de traditie die eruit voortvloeide zijn een onmisbaar inspiratiepakket geweest en eigenlijk tot op de dag van vandaag gebleven om opnieuw betekenis te geven aan het wezen van de politiek: samen bouwen aan een rechtvaardige samenleving met een menselijk gelaat. De betekenis van ‘Rerum Novarum’ – een soort handvest van de christelijke arbeidersbeweging – heeft zich zeker niet beperkt tot de context aan het einde van de negentiende eeuw. De encycliek heeft een denk- en praktijktraditie op gang gebracht die tot op heden een bron van inspiratie is voor miljoenen sociaal-ge-

 Denis Hendrickx o.praem., Abt van Berne

engageerde christenen overal ter wereld. Die ‘sociale leer van de katholieke kerk’ is meer dan ooit springlevend. Dat blijkt uit het enthousiaste onthaal, ook zeker buiten de kerk, van de milieu-encycliek ‘Laudato Si’. Toen dat document in juni 2015 verscheen was dat zeker geen volslagen verrassing. Het pauselijke schrijven was al geruime tijd daarvoor aangekondigd en werd dan ook met een grote spanning verwacht. Goed getimed met het oog op de grote klimaatconferentie welke toen in het verschiet lag en in het najaar van 2015 in Parijs heeft plaatsgevonden. Vooral vanwege de compleetheid en het indringende appel dat er van uitging heeft het milieudocument een grote invloed uitgeoefend op de wereldwijde klimaatconferentie. Dat was al te merken in de aanloop er naar toe, maar heeft zeker ook gegolden

De encycliek 'Rerum Novarum' heeft een denk- en praktijktraditie op gang gebracht die tot op heden een bron van inspiratie is voor miljoenen sociaal-geëngageerde christenen overal ter wereld.

Er worden vurige pleidooien gehouden voor een 'integrale ecologie', waarin zorg voor de aarde en zorg voor het lot van de armen een eenheid vormen.

tijdens het gebeuren zelf. Het valt niet te ontkennen dat het vooral door de bemoeienis van Franciscus tot een slotakkoord is gekomen: 195 landen hebben afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken. Het document beperkt zich niet enkel tot de sociale leer van de kerk, maar besteedt tevens aandacht aan de scheppingsleer. Er wordt verder gegaan dan het ethische, dan de sociale rechtvaardigheid, de aandacht voor toekomstige generaties en het goed beheer van de universele goederen, het rentmeester-

schap. Die domeinen waren de klassieke toegangspoorten voor de kerk om het over de zorg voor de schepping te hebben. In lijn met de traditie en zijn voorgangers brengt Franciscus ook het theologische denken over ecologie binnen. De klimaatverandering kan niet enkel aangepakt worden met technische, wetenschappelijke, economische en politieke antwoorden. In wezen gaat het immers over onze relatie met onze medemensen, de natuur, onszelf en God. Hoe handelen we en hoe staan we in het leven?

— Zijn voortbestaan ligt in onze handen

Het wordt duidelijk dat we niet alleen bankiers zijn en investeerders, maar een missie hebben. We kunnen ons geen contradicties veroorloven tussen onze boodschap en ons handelen.

Het is nog te vroeg om nu al een algehele balans op te maken van het effect van het pauselijke document dat twee jaar geleden is verschenen. De invloed ervan zal pas later duidelijk worden. Het valt op dat veel niet-katholieken op het schrijven reageerden, dat er massa's exemplaren zijn verspreid en dat staatshoofden en politici ernaar verwezen. Verder speelde de encycliek een doorslaggevende rol om landen over de streep te trekken voor het VN-klimaatakkoord dat in Parijs werd gesloten.

Paus Franciscus richtte zijn schrijven bewust aan alle mensen. Het gaat dan ook over ons gemeenschappelijke huis dat we bewonen en het behoud van onze planeet. We dreigen allemaal samen ten onder te gaan. Die lotsverbondenheid is er en dus kunnen we maar beter solidair zijn met elkaar, met de toekomstige generaties en met de natuur. 'Laudato Si' nodigt de lezer uit met de ogen van God naar de schepping te kijken en zo de hoop te hervinden. De schepping is niet bedoeld voor de ondergang, maar om te verrijzen tot een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Christenen en hun kerken roeren zich

Vorig jaar juni kwamen in Bennekom ruim 250 mensen samen tijdens een grote landelijke inspiratiedag. Daar werden vurige pleidooien gehouden voor een 'integrale ecologie', waarin zorg voor de aarde en zorg voor het lot van de armen een eenheid vormen. Er werd een beroep gedaan op de aanwezigen als gelovig mens, als burger, als ondernemer of werknemer en als consument, om in elk van deze rollen bij alles wat gedaan wordt na te denken over de impact die ons handelen heeft voor anderen en voor de aarde. Geheel in deze geest was het dan ook een dag van

en voor vertegenwoordigers van diverse denominaties: oecumenisch en interreligieus.

Begin van dit jaar – op 27 januari – vond in Rome een opmerkelijke conferentie plaats: 'Laudato Si and Catholic Investing: clean energy for our common home'. In 'Laudato Si' pleit Franciscus voor een overgang van fossiele brandstoffen naar schone energie voor iedereen. Katholieke instellingen beseffen dat deze oproep consequenties heeft voor hun financieel beheer. Het gaat dan om ethisch beleggen en 'divesteren', dat wil zeggen het terugtrekken van geld uit financiële instellingen die beleggen in de kolen-, olie- of gasindustrie. In plaats van dat laatste kan men investeren in duurzame projecten, zoals hernieuwbare energie. In 2015 besliste de Church of England al dat ze haar investeringsfonds van veertien miljard dollar zou doorlichten en haar beleggingen in olie en gas zou terugtrekken. Ook de wereldraad van kerken heeft zich bij deze campagne aangesloten. Na het verschijnen van 'Laudato Si' hebben ook steeds meer katholieke instellingen besloten te divesteren.

Een 'nieuwe beurskoers' opgericht

Op de dag van de aarde op 22 april jongstleden werd in Utrecht de aftrap gegeven voor de oprichting van de 'nieuwe beurskoers': een vereniging van christelijke organisaties en particulieren die het maatschappelijk gesprek met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen willen aangaan. Mgr. Gerard de Korte en diverse kerkelijke financiële experts op het vlak van ethisch beleggen voerden het woord. Aan het einde van de dag mocht ik namens de Conferentie Nederlandse Religieuzen samen met Karin van den Broeke, preses van de Protestantse Kerk in Nederland, een intentieverklaring ondertekenen. Het was een boeiende

— Mgr. Gerard de Korte

— Ondertekening van de Statuten DNB door abt Denis

bijeenkomst waar een kleine honderd mensen met elkaar stilstonden en nadachten hoe verantwoord om te gaan met de financiële middelen en daarmee een belangrijke bijdrage te leveren aan een wereld die toekomst heeft.

‘Laudato Si’ heeft er vooral voor gezorgd dat de klimaatconferentie van Parijs een succes is geworden. Het is nu zaak om te investeren in een betere toekomst door de besluiten serieus te nemen. En daar schort het jammer genoeg nogal eens aan. President Trump laat dwars door zijn land pijpleidingen aanleggen voor transport van fossiele brandstoffen. Bij deze operatie is de ING met financiële middelen nadrukkelijk betrokken.

Het wordt steeds duidelijker dat we niet alleen bankiers zijn en investeerders, maar dat we een missie hebben en dat we ons daarom geen contradicties kunnen ver-

oorloven tussen onze boodschap en ons handelen.

Tijdens de internationale bijeenkomst in Rome op 27 januari werd betoogd dat het verkeerd is om de aarde te vernietigen en dat het evenzo verkeerd is om te profiteren van de vernietiging van de planeet. Het is de taak van de economie om het gemeenschappelijke huis te dienen en niet andersom. De voorzitter van het Vaticaanse departement voor de bevordering van de gehele menselijke ontwikkeling formuleerde het als volgt: “Kom in beweging, langzaam of snel, maar nu is het tijd om in beweging te komen”.

Met de ‘nieuwe beurskoers’ is bewust een weg ingeslagen om bedrijven op de huid te zitten wat betreft hun sociale en duurzame impact. Inzet is dat beursgenoteerde ondernemingen meer gaan koersen op lange termijn doelen die niet alleen hun bankrekening, maar ook mens en aarde ten goede komen. ♦